

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem zaocznym z dnia 30 października 2017 roku, wydanym w sprawie o sygn. akt I C 77/17, z powództwa Syndyka Masy Upadłości Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo – Kredytowej (...) w upadłości z siedzibą w D. przeciwko J. T. o zapłatę, Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi oddalił powództwo.

Uzasadniając opisane rozstrzygnięcie, Sąd Rejonowy ustalił, że: w dniu 10 lipca 2015 roku J. T. zawarła umowę pożyczki ze Spółdzielczą Kasą Oszczędnościowo-Kredytową Arka w K.. Na mocy tej umowy (...) udzielił pozwanej pożyczki w wysokości 65 000 zł. Zgodnie z zapisem umowy w pkt. 5 – całkowita kwota kredytu wyniosła 55 210 zł. Umowa została zawarta na okres od dnia 10 lipca 2015 roku do 10 lipca 2023 roku. Zgodnie z umową - pkt. 7 - pożyczka była oprocentowana według stałej stopy procentowej wynoszącej 10 % w skali roku. Rzeczywista roczna stopa oprocentowania wynosiła 15,91 % a całkowita kwota do zapłaty wyniosła 94 736,99 zł. Pozwana miała spłacać pożyczkę w ratach miesięcznych w wysokości 1001,84 zł (kapitał i odsetki). Pozwana była zobowiązana do spłaty pożyczki do dnia 10 lipca 2023 roku. Całkowity koszt kredytu wynosił 39 526,99 zł. Harmonogram spłat i wysokość odsetek zostały określone w załączniku nr.2 do umowy (pkt.13 i pkt.9 umowy). Załącznika do umowy nie złożono do akt sprawy.

Prowizja z tytułu umowy pożyczki wyniosła 7 150 zł, a koszty ubezpieczenia w ramach ubezpieczenia grupowego 2 640 zł. Umowa pożyczki zawierała cesję na rzecz (...). Pożyczkobiorca został zobowiązany umową pożyczki do zapłaty na rzecz (...) opłaty stanowiącej zwrot kosztów ubezpieczenia w całym okresie obowiązywania umowy pożyczki. Umowy ubezpieczenia nie załączono do akt.

Stopa oprocentowania zadłużenia przeterminowanego według umowy była naliczana według zmiennej stopy procentowej w stosunku rocznym stanowiącej czterokrotność wysokości stopy kredytu lombardowego NBP (pkt.16 umowy). W przypadku nieterminowej spłaty pożyczki należność z tego tytułu staje się w dniu następnym należnością przeterminowaną . Od niespłaconego kapitału, a od dnia wniesienia powództwa od całości zadłużenia, pobierane są odsetki określone w pkt.16 umowy, czyli według zmiennej stopy procentowej w stosunku rocznym stanowiącej czterokrotność wysokości stopy kredytu lombardowego NBP (pkt 17 umowy).

(...) przysługiwało zgodnie z umową prawo wypowiedzenia umowy, co skutkowało postawieniem całej pożyczki w stan natychmiastowej wykonalności (pkt 17 umowy). Wypowiedzenie umowy było możliwe w przypadku niezapłacenia w terminie za co najmniej dwa okresy płatności, po uprzednim wezwaniu pożyczkobiorcy listem poleconym do zapłaty rat zaległych w terminie nie krótszym niż 7 dni (pkt 24 umowy). Zgodnie z zapisem pkt.28 umowy, załącznikami do umowy miały być: załącznik nr 1 – regulamin, załącznik nr 2

– harmonogram spłat, załącznik nr 3 - tabela opłat i prowizji, załącznik nr.4 – wzór odstąpienia od umowy. Załączników nie złożono do akt sprawy. W aktach sprawy brak regulaminu do umowy pożyczki.

Do pozwu załączono dokument prywatny zatytułowany -plan wpłat na rachunek dotyczący pozwanej z dnia 10 lipca 2015 roku (k.16) oraz dokument prywatny zatytułowany- aktualny harmonogram spłaty pożyczki nr 3 (k.17). Z analizy tych dokumentów nie wynika, by były to załączniki do umowy, gdyż brak jest na nich tytułu „załącznik do umowy”. Złożyć jednak można, że są to harmonogramy spłat przedstawione pozwanej w dniu zawarcia umowy pożyczki.

Do akt załączono również dokument prywatny zatytułowany „J. T., operacje od 01/01/2002 do 25/10/2016”, obejmujący operacje na rachunku pozwanej od dnia 10 lipca 2015 roku do dnia 25 października 2016 roku. Z dokumentu tego wynika, że na rachunek pozwanej wpływały regularnie środki, dające możliwość pobrania z rachunku rat kredytu. Kredyt był spłacany.

W dniu 19 kwietnia 2016 roku (...) wystosował do pozwanej pismo, w którym wskazał, że w związku z umową pożyczki powstała zaległość 987,86 zł. W tym kapitał 465,81 zł i odsetki 521,03 zł oraz odsetki od zadłużenia przeterminowanego 1,02 zł.

W dniu 24 czerwca 2016 roku (...) wystosował do pozwanej pismo, w którym wskazał, że w związku z umową pożyczki powstała zaległość 2 479,68 zł. Powód udzielił pozwanej terminu 7 - dniowego na spłatę należności, informując, że w przypadku braku wpłaty umowa zostanie wypowiedziana.

W dniu 20 lipca 2016 roku powód wypowiedział umowę pozwaną, pismem z dnia 27 września 2016 roku wezwał pozwaną do zapłaty należności z tytułu pożyczki, w tym 61 346,56 zł tytułem niespłaconego kapitału, 2 711,41 zł tytułem odsetek umownych i 168,63 zł tytułem zadłużenia przeterminowanego.

Na podstawie tak poczynionych ustaleń faktycznych, Sąd Rejonowy oddalił powództwo uznając, że dokumenty załączone do akt jako dowody w sprawie nie pozwalają na weryfikację kwoty należności dochodzonej pozwem.

Powód przedstawił w sprawie następujące dowody: umowę pożyczki, harmonogram spłat, operacje na rachunku pozwanej z okresu trwania umowy pożyczki, z których wynika, że pożyczka była spłacana do kwietnia 2016 roku, wypowiedzenia umowy pożyczki

i dokument potwierdzający przekazanie kwoty z pożyczki pozwanej. O ile fakt zawarcia umowy pożyczki i przekazania środków z pożyczki pozwanej nie budziły wątpliwości Sądu Rejonowego, to już sposób wyliczenia zadłużenia pozwanej i wysokość tego zadłużenia nie jest zdaniem Sądu poparta żadnymi dowodami. Nie przedstawiono w sprawie żadnego dokumentu, z którego wynikałby sposób wyliczenia należności i oprocentowania, w tym oprocentowania od należności przeterminowanych. Z umowy pożyczki wynika zaś oprocentowanie w wysokości odsetek maksymalnych, natomiast w żądaniu pozwu wskazano na odsetki w wysokości 14 % dziennie od dnia wniesienia powództwa. Odsetki w tej wysokości w żaden sposób nie wynikają z umowy pożyczki. Wobec faktu, że powód nie przedstawił, jak wyliczył kwotę zadłużenia, przy użyciu jakich odsetek, Sąd Rejonowy uznał, że nie ma możliwości zweryfikowania, czy wyliczona kwota zadłużenia obejmuje odsetki naliczone zgodnie z umową czy też niezgodnie z umową.

Dokument operacji na rachunku pozwanej stanowi, w ocenie Sądu pierwszej instancji, niewystarczający dowód na istnienie wierzytelności, a zwłaszcza na realne istnienie roszczenia w kwocie wskazanej w pozwie, skutkującego obowiązkiem zapłaty. Dokument ten nie ma bowiem waloru dokumentu urzędowego. Jest to dokument prywatny ze wszystkimi tego skutkami procesowymi wskazanymi w art. 245 k.p.c. Operacje przedstawione na tym dokumencie nie pozwalają na ustalenie, jaka jest wysokość zadłużenia pozwanej. Z żadnego z dokumentów z akt sprawy nie wynika, jak wyliczono należność. Powód nie wskazuje w sposób szczegółowy, skąd wzięły się poszczególne kwoty, kiedy wierzytelność powstała, kiedy stała się wymagalna, według jakiej stopy i za jaki okres wierzycielowi należą się odsetki. W tych warunkach Sąd Rejonowy uznał, że wysokość wierzytelności nie jest udowodniona.

Ponadto Sąd Rejonowy wskazał, że okoliczność nie wdania się pozwanej w spór w sprawie nie przesądza o zasadności powództwa. Brak było też jakichkolwiek podstaw do wzywiania powoda do uzupełniania dokumentacji, materiału dowodowego, czy też wskazywania stronie powodowej kierunku jej działania i podejmowania inicjatywy dowodowej zmierzającej do wykazania zasadności zgłoszonego powództwa. Regulacja art. 230 k.p.c. także nie daje wprost podstaw do uwzględnienia roszczenia w danej sytuacji procesowej. Tym samym Sąd pierwszej instancji uznał, że strona powodowa nie podolała obciążającemu ją z mocy art. 232 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c., obowiązkowi udowodnienia istnienia wierzytelności w wysokości wskazanej w pozwie, co skutkowało oddaleniem powództwa.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł powód, zaskarżając wyrok zaoczny w części, tj. w zakresie, w którym Sąd Rejonowy oddalił powództwo co do kwoty 61.346,56 zł tytułem należności głównej z odsetkami umownymi w wysokości 10 % rocznie od dnia 26 października 2016 roku oraz co do kwoty 3.350,65 zł tytułem skapitalizowanych odsetek na dzień 25 października 2016 roku z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Zaskarżonemu wyrokowi powód zarzucił naruszenie prawa procesowego, tj.:

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną, wybiórczą, sprzeczną z zasadami logiki oraz doświadczenia życiowego ocenę dowodów i w konsekwencji błędne uznanie, że dołączone przez powoda dokumenty do pozwu nie pozwalają na weryfikację należności dochodzonej pozwem, w sytuacji gdy powód przedłożył kompletny materiał dowodowy, który winien zostać poddany analizie przez Sąd;

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez nieprzeprowadzenie przez Sąd wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, a którego załączone dokumenty wskazywały na zawarcie przez pozwaną umowy pożyczki oraz wysokości zaległości oraz poprzez niewskazanie, na jakich dowodach Sąd I instancji się oparł i przyczyn, dla których odmówił wiarygodności i mocy dowodowej pozostałym dowodom;

- art. 232 zd. 2 k.p.c. poprzez niedopuszczenie przez Sąd z urzędu dowodów niewskazanych przez stronę pozwaną w postaci opinii z zakresu rachunkowości bądź dowodu z przesłuchania pozwanej w sytuacji, gdy Sąd powziął wątpliwości co do sposobu wyliczenia zadłużenia pozwanej i wysokości tego zadłużenia.

W konsekwencji podniesionych zarzutów powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w części, tj. poprzez zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kwoty 61.346,56 zł tytułem należności głównej z odsetkami umownymi w wysokości 10 % rocznie od dnia 26 października 2016 roku oraz kwoty 3.350,65 zł tytułem skapitalizowanych odsetek na dzień 25 października 2016 roku z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz o zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów procesu wraz z kosztami zastępstwa procesowego za obie instancje.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powoda jest bezzasadna.

Sąd Okręgowy podziela i przyjmuje za własne poczynione przez Sąd pierwszej instancji ustalenia faktyczne, dzieląc ich ocenę jurydyczną.

Odnosząc się do zarzutów naruszenia prawa procesowego, wskazać należy, że zgodnie z art. 233 § 1 k.p.c. Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Zdaniem Sądu Okręgowego, ocena materiału obwodowego przeprowadzona przez Sąd I instancji nie narusza granic swobodnej oceny dowodów, wyznaczonej dyspozycją art. 233 § 1 k.p.c. Nie jest sprzeczna z zasadami logicznego rozumowania, czy doświadczenia życiowego i mieści się w ramach swobody sądu (por. też Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 6 listopada 1998 r., sygn. III CKN 4/98, publ. LEX nr 322031).

Podnoszone w analizowanym zarzucie okoliczności ocenić należy jedynie jako polemikę z prawidłowymi ustaleniami Sądu pierwszej instancji oraz jako gołosłowne twierdzenia o kompletności materiału dowodowego, pozwalającego na orzeczenie zgodnie z żądaniem pozwu, w sytuacji, gdy jak słusznie uznał Sąd Rejonowy, ze zgromadzonego materiału dowodowego nie wynika wysokość dochodzonej wierzytelności oraz wysokość jej oprocentowania, jak też data wymagalności wierzytelności.

Szczególne zaakcentowania wymaga niespójność żądania odsetkowego między określeniem go w pozwie i w apelacji. W pozwie strona powodowa domaga się zasądzenia należności głównej z odsetkami w wysokości 14% dziennie, zaś w apelacji domaga się odsetek umownych w wysokości 10 % rocznie od dnia 26 października 2016 roku.

Istniejąca rozbieżność w żądaniu odsetek między żądaniem pozwu a regulacją zawartą w umowie uniemożliwiła wydanie wyroku zaocznego w sytuacji niewdania się pozwanej w spór, jako, że twierdzenia pozwu budziły choćby w tym zakresie uzasadnione wątpliwości (art. 339 § 2 k.p.c.).

Zarzut obrazy art. 233 § 1 k.p.c. nie może jednak polegać jedynie na zaprezentowaniu własnych, korzystnych dla skarżącego ustaleń stanu faktycznego, dokonanych na podstawie własnej, korzystnej dla skarżącego oceny materiału dowodowego (tak też SN w postanowieniu z dnia 10 stycznia 2002 r., sygn. II CKN 572/99, publ. LEX nr 53136 i w

wyroku z dnia 27 września 2002 r., sygn. II CKN 817/00, publ. LEX nr 56906), a skarżący nie tyle kwestionuje ocenę dowodów w sprawie przeprowadzonych, co zarzuca brak wyprowadzenia w oparciu o te dowody właściwych jego zdaniem wniosków. Tymczasem powód nie przedstawił dowodów, z których wynikałoby, jak wyliczono należność. Nie jest rolą Sądu domyślanie się, na jaką okoliczność złożone zostały poszczególne dokumenty oraz jak należy interpretować ich treść i wzajemne powiązania. Kwestie te powinny zostać szczegółowo przedstawione przez stronę, która z danej okoliczności wywodzi skutki prawne.

Niezasadnym jest również zarzut naruszenia przez Sąd Rejonowy art. 232 k.p.c. Artykuł 232 zd. 1 k.p.c. określając reguły rozkładu ciężaru dowodu stanowi niejako procesowy "odpowiednik" art. 6 k.c. Wyraża zasadę kontrydiktoryjności, zgodnie z którą ciężar dowodu spoczywa na stronach postępowania cywilnego i to strony, a nie sąd, pozostają dysponentem toczącego się postępowania i one ponoszą odpowiedzialność za jego wynik. Oznacza to, że to strona ma obowiązek wyraźnego powołania konkretnego środka dowodowego dla wykazania podnoszonych przez siebie twierdzeń, uzasadniających żądanie. Wobec tego art. 232 zd. 1 k.p.c. wskazuje jedynie na obowiązek przedstawienia faktów i dowodów przez strony. Przepis ten nie stanowi podstawy wyrokowania sądu i z tego względu nie może mieć wpływu na poprawność wydanego przez sąd rozstrzygnięcia. Adresatem komentowanej normy są strony, a nie sąd, co oznacza, że to strony obowiązane są przedstawiać dowody, a sąd nie jest władny tego obowiązku wymuszać. Nie może również co do zasady zastępować stron w jego wypełnieniu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2008 roku, sygn. I CSK 426/07, publ. LEX nr 465919; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2007 roku, sygn. II CSK 293/07, publ. LEX nr 487510).

Rzeczą sądu nie jest zarządzenie dochodzeń w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie ani też sąd nie jest zobowiązany do przeprowadzenia z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, w szczególności jeżeli strona jest reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika. Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach (art. 3 k.p.c.), a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 k.p.c.) spoczywa na stronie, która z faktów tych wywodzi skutki prawne (art. 6 k.c.). Na powódzie spoczywał obowiązek wykazania istnienia, wymagalności jak i wysokości dochodzonej wierzytelności. Wskazać należy, że to na stronie powodowej spoczywa ciężar dostarczenia sądowi materiału dowodowego, na podstawie którego mógłby on przekonać się o prawdziwości faktów uzasadniających żądanie, czyli na wykazaniu słuszności żądania. Powód winien w oparciu o umowę zawartą z pozwaną i dokumentację związaną z wpłatami pozwanej przedstawić wyliczenie wierzytelności, jaka mu przysługuje względem niej, ewentualnie wnioskować o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego (gdy sprawa wymaga wiadomości specjalnych), jeżeli sam nie byłby w stanie sprostać temu obowiązkowi. Ponadto winien zaprezentować Sądowi dowody, w oparciu o które dokonał stosownych wyliczeń. W przedmiotowej sprawie brak jest dowodów określających zakres wykonania umowy oraz sposobu rozliczenia zadłużenia dokonanego przez stronę powodową. Z dokumetu prywatnego „J. T., operacje od 01/01/2002 do 25/10/2016” wynika, że na rachunek pozwanej wpływały regularnie środki, co prowadzi do wniosku, że kredyt był spłacany. Ponadto odnotowania wymaga forma przedstawionego przy apelacji dokumentu tej treści. Otóż jest to wydruk komputerowy, z ręcznymi dopiskami stanowiącymi jakby legendę objaśniającą poszczególne operacje bankowe, co w świetle reguł dowodzenia, znanych kodeksowi postępowania cywilnego musi budzić zdziwienie, a już z pewnością w żaden sposób nie przekłada się na uwiarygodnienie żądania pozwu. Ponadto, już na marginesie zaznaczyć wypada, że stosownie do treści art. 381 k.p.c. jest dowodem spóźnionym.

W tym stanie rzeczy należy uznać, że powód nie udowodnił istnienia dochodzonego roszczenia. Powództwo było już w postępowaniu pierwszoinstancyjnym nieprzygotowane, gdyż strona powodowa nie przedstawiła dowodów umożliwiających weryfikację tego, czy i w jakiej wysokości wierzytelność przysługuje powodowi.

Mając na uwadze niezasadność zarzutów apelacyjnych oraz jednocześnie brak ujawnienia okoliczności, które podlegają uwzględnieniu w postępowaniu odwoławczym z urzędu, apelacja jako bezzasadna podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.